

Oslo, 14. november 2025

Høringssvar: NOU 2025:7 – Musikklandet

Flerstemt musikkpolitikk for fremtiden

Norsk jazzforum og de regionale jazzsentrene takker for muligheten til å komme med innspill til NOU 2025:7 *Musikklandet*.

Først og fremst ønsker vi å uttrykke anerkjennelse for at utvalget ble bestemt gjennomført og for det som viste seg å bli et grundig arbeid fra Musikkutvalget med en rekke konstruktive anbefalinger.

Utredningen gir et omfattende kunnskapsgrunnlag om musikklivets betydning og utfordringer. Mange av anbefalingene treffer områder Norsk jazzforum har løftet fram i tidligere innspill til utvalget og vi er glade for at flere av jazzfeltets perspektiver kommer til uttrykk flere steder i NOUen.

Vårt utgangspunkt

Norsk jazzforum er interesseorganisasjonen for det norske jazzfeltet – musikere (herunder næringsdrivende), studenter, jazzklubber og festivaler, storband og regionale jazzsentre. Vår medlemsmasse gjenspeiler hele *økosystemet* i jazzfeltet, fra grasrota til de etablerte profesjonelle aktørene, til arrangørene, utøvere, ildsjelene og ressurspersonene. Sammen med resten av musikklivet skaper vi musikklandet.

Lokal frivillig innsats i jazzklubber og storband, profesjonelle utøvere, jazzlinjer, ensembler og festivaler i toppsjiktet er alle med på å danne grunnlaget for rekruttering og publikum til jazzlivet i Norge. Summen av dette økosystemet er det som gjør Norge til et jazzland av betydning langt utover våre grenser. Vårt utgangspunkt for musikkutredningen er at Jazzlandet Norge skal være best mulig rustet til å håndtere utfordringer og utviklingstrekk, der vi oppfatter at det også må gjøres klare grep for å bevare det som er bygget opp.

Jazzfeltet representerer en helhetlig verdikjede fra frivillig virksomhet til profesjonell kunstproduksjon. De frivillige jazzklubbene, festivalene, storbandene og barne- og ungdomsjazzen utgjør sammen med profesjonelle musikere en grunnmur for lokalt kulturliv, sosialt fellesskap og for rekruttering. Et sterkt frivillig ledd er en forutsetning for det profesjonelle feltet, og må forstås som del av den samlede kulturinfrastrukturen.

Norsk jazzforum viser til innspill som tidligere er oversendt Musikkutvalget, herunder vårt felles notat med de regionale jazzsentrene av 31.12.2024 om store musikkensembler og regionale jazzsentre. Disse dokumentene utdyper flere av punktene vi tar opp her, og vi ber departementet lese dem i sammenheng med dette høringssvaret.

Høringssvarets innhold

I det følgende har vi strukturert våre kommentarer etter det Norsk jazzforum mener departementet må vektlegge spesielt og som departementet raskt må komme tilbake med en plan for oppfølging.

Utredningen er omfattende. Norsk jazzforum finner gode grunner for at NOUen følges opp med en Stortingsmelding for musikk og forventer at departementet opprettholder sin ambisjon om å legge frem dette. Det er imidlertid ingen grunn til å avvente en stortingsmelding for å iverksette de tiltakene det allerede uttrykkes et stort behov for.

Norsk jazzforum tar i høringssvaret opp følgende temaområder:

1. Grunnfinansiering gjennom driftstilskudd
2. Virksomhets- og prosjektstøtte til det frie feltet
3. Talentutvikling og rekruttering
4. Eksport og internasjonal satsing
5. Likestilling og mangfold
6. Rettighetsforvaltning
7. Sosiale rettigheter
8. Samordning av musikkpolitikken

Ambisjonene for musikkutredningen er å legge grunnlaget for en kommende musikk- og kulturpolitikk. I dette står hensynet til mangfold sentralt, både i form av sjangermangfold og som menneskemangfold. Dette er også en begrunnelse for de offentlige tilskuddene til kulturlivet.

En viktig betingelse er Norges demografi. Vi er få mennesker her i landet med en spredt befolkning og ingen veldig store byer. Det er usannsynlig at alle kulturuttrykk vil kunne understøttes av sine egne interessehavere. Utredningen ble utarbeidet og lagt frem i en tid der store deler av kulturlivet er bekymret for vilkårene for å opprettholde og utvikle et mangfold og hvor rammebetingelsene oppleves å være under et stort press.

Ønsker vi et rikt mangfold av kulturuttrykk, er det helt nødvendig med offentlige kulturtilskudd. Det er således naturlig at både utredningen og vårt høringsinnspill vier en stor del av oppmerksomheten på nettopp innretningen av tilskudd.

1. Grunnfinansiering gjennom driftstilskudd

Utredningen introduserer begrepet *semiinstitusjoner* om aktører som befinner seg mellom øremerkede institusjoner og det frie prosjektbaserte feltet¹. Begrepet benyttes både om aktører som er finansiert over kulturbudsjettet og Kulturfondet – inkludert aktører som er flyttet mellom Kulturfondet og kulturbudsjettet.

Jazzensembler, helårsarrangører og festivaler med høy kunstnerisk kvalitet og kontinuerlig drift har i dag begrenset tilgang til langsiktig finansiering, til tross for at de

¹ «Et betydelig antall ensembler og festivaler opererer som det vi har kalt semiinstitusjoner, det vil si virksomheter som over tid har etablert relativt faste strukturer, og som sådan har likhetstrekk med institusjonene.» - kap. 11, s. 245

fyller en viktig funksjon regionalt². Jazzfeltet har i dag syv profesjonelle regionale jazzensembler³, samt festivaler og helårs konsertarrangører som er fyrstårn i sine regioner og kan vise til imponerende resultater og stor aktivitet, men uten den tryggheten som faste institusjoner nyter godt av gjennom øremerkede tilskudd i kulturbudsjettet.

Norsk jazzforum mener utredningen dokumenterer behovet for mer forutsigbar, tilstrekkelig og flerårig finansiering for nettopp disse musikkaktørene, som per i dag faller mellom to stoler i støttesystemet.

Vi merker oss at Musikkutvalget er delt i synet på hvorvidt det bør etableres en ordning for institusjoner og "semiinstitusjoner". Utvalgets flertall anbefaler å etablere en ny tilskuddsordning i Kulturdirektoratet, mens mindretallet ønsker å overføre flere av de kulturpolitisk viktige tiltakene til statsbudsjettet.

Norsk jazzforum støtter intensjonen om å sikre at tilskudd til etablerte aktører med institusjonslignende drift forvaltes samlet for å bidra til en mer rettferdig og sjangernøytral fordeling.

Kulturrådet har tatt i bruk virksomhetstilskudd som begrep i sine ordninger⁴, men det har etter vårt skjønn ikke ledet til en ny praksis i den forstand at vilkårene for mottakerne av denne typen virksomhetstilskudd er forbedret.

Det er behov for at aktørene (institusjonene) som mottar virksomhetstilskudd fra - samt aktører som står i kø i påvente av økte rammer hos, Norsk kulturfond, sikres tryggere driftsrammer enn hva som har vært situasjonen de siste 25 årene.

Det er avgjørende at det kommer på plass tilstrekkelig finansiering av et landsdekkende nettverk av stabile, store musikkensembler, der nest at finansieringen av særlig helårsarrangører, men også festivaler, og feltet for rekruttering og talentutvikling styrkes betraktelig.

Tilskuddsordning for institusjoner

Norsk jazzforum har i en årrekke arbeidet for at store musikkensembler innen sjangre som jazz og samtidsmusikk må få samme økonomiske handlingsrom til langsiktig produksjon av ny musikk som tilsvarende kompanier innen andre kunstfelt og musikkuttrykk⁵. Det vil være uheldig om ensemblestrukturer med flere tiårs historie og høy kunstnerisk kvalitet fortsatt skal leve med svak finansiering der musikere og komponister må stille på døgnad.

Hvorvidt dette skal ivaretas av en egen ordning forbeholdt det utvalget omtaler som semiinstitusjoner, om institusjoner i dag finansiert over kulturbudsjettet skal innbefattes i samme ordning, hvorvidt en slik ordning skal etableres under Kulturdirektoratet, som en

² «Disse har i liten grad adgang til langsiktig finansiering og er heller ikke en del av systemet for delt finansiering mellom stat, fylke og kommune som flere institusjoner er omfattet av.» - kap. 12.1.2, s. 275

³ Nordnorsk jazzensemble, Trondheim Jazzorkester, Trondheim Voices, Vestnorsk jazzensemble, Scheen Jazzensemble, Oslo jazzensemble og vokalensemblet Oslo 14.

⁴ <https://www.kulturdirektoratet.no/aktuelt/virksomhetstilskudd-fra-kulturradet-nye-retningslinjer-og-noen-nye-begreper>

⁵ <https://jazzforum.jazzinorge.no/2025/03/04/ber-om-statlig-finansiering-av-regionale-jazzensembler/>

ordning direkte forvaltet av Kulturdepartementet eller om eksisterende ordninger bør videreføres slik de er, vil det naturlig være ulike meninger om.

Vi vil berømme utvalget for å ønske en opprydning og se etter løsninger som kan sikre bedre sjangerbalanse og rettferdig fordeling mellom aktørtyper.

Utvalget foreslår at det etableres en ny tilskuddsordning for *institusjoner*, da utenfor Kulturfondet, men forvaltet av Kulturdirektoratet.

Utvalget har ikke tatt stilling til hvilket kriteriesett som skal gjelde for tilskuddet til institusjoner, men har tatt til orde for at det bør etableres et nytt alternativ til dagens to gjeldende, som for det profesjonelle feltet, som det her i hovedsak er snakk om, enten er øremerket tilskudd over Kulturbudsjettet, eller tilskudd fra Kulturfondet.

Bakgrunnen for forslaget må ses i lys av utviklingen over lengre tid, der manglende økning i Kulturfondets rammer og flytting av enkeltaktører fra fondet til statsbudsjettet har skapt et fragmentert bilde. Mange prioriteringer har blitt løst gjennom øremerking, enten direkte fra regjeringen i budsjettforslaget eller gjennom Stortingets behandling (jf. nylig omtale i Klassekampen⁶). Flertallets forslag kan forstås i denne konteksten – som et forsøk på å samle institusjonsfeltet i en mer systematisk ordning og dempe behovet for stadig flere enkelttilskudd over statsbudsjettet og dermed en mer rettferdig fordeling mellom sjangere og institusjonsformer. Det bør være et mål å redusere den store skjevheten i finansiering som er realiteten i dag, mellom de store institusjonene (symfoniorkestre, opera m.fl.) og mindre institusjoner og organisasjoner i det frie feltet.

Det finnes i dag svært liten forutsigbarhet i tilskuddet til institusjoner utenom det klassiske feltet. For de regionale jazzensemblerne er den mest direkte veien i dag å bli innført som navngitte mottakere i kulturbudsjettet. I påvente av en eventuell utredning av en alternativ ordning, blir da også dette vårt primære standpunkt.

Tilskuddsordning for organisasjoner, musikksentre mv

Utvalget foreslår videre en egen ordning for musikksentre, organisasjoner og kompetansesentre i Kulturdirektoratet. Jazzens regionale produksjons- og kompetansesentre (Nordnorsk, Midtnorsk, Vestnorsk, Sørnorsk og Østnorsk jazzsenter) er bærebjelker i jazzinfrastrukturen og driver bl.a. regionale ensembler, turnévirkksomhet, ungdomsstorband og talentutvikling. Disse sentrene mottar i dag svært moderat støtte over statsbudsjettet. De statlige midlene bidrar ikke til å forløse det fulle kunstneriske potensialet i regionene.

Samtidig finnes andre regionale sentre (som musikkontorene og folkemusikksentrene) og vi ser det som hensiktsmessig at denne type aktører kan fortsette å ta en særegen rolle i norsk musikkliv. Dette segmentet kunne med fordel styrkes ytterligere.

En styrket tilskuddsordning for musikksentre vil kunne sikre både jazzsentrene og andre genre-/kompetansesentre mer robust finansiering fremover. Likeledes vil vi påpeke at Norsk jazzforum selv – som landsomfattende medlems- og interesseorganisasjon – er avhengig av et tilstrekkelig driftstilskudd for å kunne ivareta vår sektorrolle.

⁶ Klassekampen 2. oktober: SV har reddet 29 kulturtiltak siden 2022 - <https://klassekampen.no/artikkel/2025-10-02/sv-har-reddet-29-kulturtiltak-siden-2022>

Sammenslåingen av flere mindre organisasjoner til ett Jazzforum (i 1997) har vist seg å gi et helhetlig og effektivt virkemiddel for feltet. Vi har dermed allerede oppfylt et av Musikkutvalgets poeng om samordning i organisasjonsstrukturen, og kulturpolitikken bør sikre fortsatt drift av slike forbund eller paraplyorganisasjoner som Norsk jazzforum og jazzsentrene er gode eksempler på.

Tilråkning – grunnfinansiering:

Norsk jazzforum støtter helhjetet utvalgets mål om å styrke de stabile aktørene som samlet utgjør grunnfjellet av infrastrukturen i Musikk-Norge. Vi mener KUD snarest bør:

- **Se dagens ordning for kap. 320, post 74 og 75, og kap. 323, post 70, i sammenheng med utvalgets anbefalinger** om å etablere ordninger i Kulturdirektoratet (utvalgets flertall) og å overføre flere kulturpolitisk viktige satsinger til statsbudsjettet (utvalgets mindretall). Målet må være å tilrettelegge for en mer balansert fordeling av midler som bedre fanger opp de ulike aktørenes ulike roller og behov.
- **Øke det samlede tilskuddsnivået** for å sikre den landsdekkende infrastrukturen av musikkensembler, arrangører og festivaler som både kan opprettholdes og utvikles. Midlene må komme i tillegg til og ikke på bekostning av eksisterende tilskuddsordninger for det frie feltet.
- **Styrke finansieringen av regionale musikkentre og organisasjoner**, inkludert de fem jazzsentrene samt sjangerorganisasjoner av tilsvarende type.

Hensikten må være å ha et støtteapparat som speiler dagens virkelighet.

Telemarksforsknings gjennomgang av virkemiddelapparatet peker nettopp på at mye av dagens struktur er utformet for en virkelighet som ikke lenger eksisterer. Jazzfeltet stiller seg til disposisjon for videre dialog om hvilke ensembler, arrangører og festivaler og øvrige tiltak som bør omfattes av de ulike ordningene.

2. Virksomhets- og prosjektstøtte til det frie feltet

Parallelt med å sikre stabile driftstilskudd til de største aktørene, er det avgjørende å verne om og styrke prosjektstøtteordningene som holder liv i det frie, nyskapende musikklivet. Jazzscenen er preget av små konstellasjoner, varierende prosjektperioder, lappetepeøkonomi og stadig nye samarbeid på kryss og tvers. Denne dynamikken er en styrke for kunstnerisk utvikling og sjangerfornyelse, men den hviler på tilgang til kombinasjoner av kunstnerstipend, finansieringskilder for produksjon, turné og formidling og et bærekraftig nettverk av arrangører og oppdragsgivere.

Norsk jazzforum vil understreke at Kulturfondets musikkordninger fortsatt må være en bærebjelke. Vi støtter derfor utvalgets forslag om en betydelig økning av midlene til musikkordningene i Norsk kulturfond. Spesielt viktig er det å styrke ordningene for arrangørstøtte, ensemble- og turné samt komposisjon og produksjon, slik utvalget påpeker⁷.

⁷ «Utvalget anbefaler å øke rammen til musikkordningene i Norsk kulturfond, med særlig vekt på ordningene for komposisjon og produksjon samt arrangørstøtte.» - kap. 13, s. 338

Disse tre områdene (skaping av ny musikk, gjennomføring av konserter/turneer, og drift av konsertsteder/festivaler) utgjør fundamentet i musikkens verdikjede. Vi merker oss også at utvalget anbefaler å balansere fordelingen mellom festivaler og helårsarrangører innen arrangørstøtten⁸. Festivaler og klubber spiller ulike roller, og begge deler må ivaretas.

I jazzfeltet har vi noen store, internasjonalt anerkjente festivaler side om side med et nettverk av helårs jazzklubber over hele landet. Begge kategorier trenger offentlige tilskudd for å overleve i et begrenset marked, men de helårige aktørene (klubbscene) har gjerne mindre publikumspotensial og inntjening, og har over tid opplevd underfinansiering sammenlignet med festivalfeltet, og har derfor sjeldnere ressurser til å knytte til seg lønnede medarbeidere. Profesjonaliseringen av festivalfeltet har over de siste tjue år ført til et betydelig kunstnerisk så vel som publikumsmessig løft. Hele musikkfeltet, publikum inkludert, har nytt godt av dette.

Det er derfor svært viktig at ikke all støtte kanaliseres til de store festivalene – helårsarrangørene må også få et løft. NOUen peker på dette og vi forventer at departementet følger opp med friske midler slik at en omprioritering ikke blir et nullsumspill internt i ordningen.

Når det gjelder ensemble- og musikerstøtte, har Kulturrådets tilskuddsordninger vært gjenstand for endringer de senere år. Det som tidligere var en ren ensemblestøtte er i dag utviklet til ordninger for turné- og virksomhetstilskudd for musikere og ensembler. Intensjonen har vært å kunne se musikere og band under ett.

Norsk jazzforum er for så vidt positiv til fleksibilitet, men vi vil advare mot at for mye av støtten blir kortsiktig prosjektbasert. Det frie feltet trenger også en viss kjerne av forutsigbarhet for aktive utøvere. Her kan f.eks. flerårige tilskudd til basisgrupper eller kollektiver fortsatt være et godt virkemiddel. Vi registrerer at utvalget foreslår flerårige grunntilskudd med begrenset opp-/nedtrapping primært for frivillige organisasjoner⁹, dette må også fortsatt opprettholdes for det profesjonelle feltet.

Når det gjelder stipender og individuell støtte, støtter vi utvalgets anbefaling om å styrke Statens kunstnerstipend og øke antallet stipendjemler til musikkfeltet¹⁰. Dette er et av de mest treffsikre virkemidlene for å gi skapende og utøvende kunstnere arbeidsro og mulighet til fordypning. I jazzfeltet, der inntektene fra platesalg/strømming er små og mye tid går til ulønnet øving og utvikling av nytt repertoar, er arbeidsstipender spesielt verdifulle. Økningen av stipendjemler bør inkludere både flerårige arbeidsstipend og mer kortsiktige prosjektstipender.

Utvalget anbefaler å forenkle rapporteringskrav på små tilskudd¹¹. I dag kan kravet til rapport ofte være nesten like omfattende både for små og større beløp. Vi støtter at

⁸ «Utvalget understreker at festivaler og helårsarrangører spiller ulike roller i musikklivet, og at arrangørstøtten bør balanseres slik at også de helårige arrangørene får et løft.» - kap. 13, s. 338

⁹ «Utvalget foreslår å innføre flerårige grunntilskudd med begrenset opp- og nedtrapping, primært rettet mot frivillige organisasjoner på musikkfeltet.» - kap. 13.2.3, s. 292

¹⁰ «Utvalget anbefaler å styrke Statens kunstnerstipend og å øke antallet stipendjemler innen musikkfeltet.» - kap. 13, s. 338

¹¹ «Utvalget anbefaler å forenkle rapporteringskravene for mindre tilskudd, slik at krav til rapportering står i rimelig forhold til tilskuddets størrelse.» - kap. 13, s. 339

Kulturdirektoratet innfører forenklede prosedyrer (f.eks. standardiserte skjema eller muntlig rapportering) for mindre beløp¹².

Vi mener det også har noe for seg å redusere antall forvaltere og ordninger for det frivillige der det er hensiktsmessig¹³, men må og understreke at fagkompetansen innen ulike musikkfelt ikke må gå tapt i en eventuell samordning. Det er viktig at sjangerspesifikke ordninger er basert på innsikt i de ulike sjangrenes egenartet.

Tilråkning - prosjekttilskudd:

- **Øk bevilgningene** til Norsk kulturfonds musikkordninger betydelig, i tråd med utvalgets forslag. Dette bør gjøres allerede fra Statsbudsjettet 2026. Prioriter arrangørstøtte, musiker-/ensemblestøtte og komposisjon/produksjon.
- **Balanser arrangørstøtten** mellom festivaler og klubber, og øk totalpotten slik at ikke noen får kutt når andre løftes.
- **Styrk Statens kunstnerstipend** – øk antallet flerårige jazzmusikere på stipend og sikre bedre støtte også til komponister/arrangører innen jazz.

3. Talentutvikling og rekruttering

Norsk jazzforums medlemmer m.fl. har i en årrekke hatt talentutvikling som et kjerneområde. Skal norsk musikkliv forbli dynamisk og nyskapende, må vi sikre rekruttering av unge talenter fra hele landet, på tvers av kjønn, sjangre og bakgrunn. Vi er derfor tilfredse med at utvalget adresserer behovet for mangfold i rekrutteringen til musikklivet og høyere utdanning¹⁴, og at utvalget påpeker at opplæringen må være mer i samsvar med den profesjonelle arbeidshverdagen for musikere¹⁵.

For jazzens del starter rekrutteringen ofte i det kommunale kulturskolesystemet, i skolekorps, kanskje storband eller via andre lokale initiativ. Videregående skoler med musikklinje, de fem regionale jazzsentrene ungdomsprogrammer og barnejazzaktørene er sentrale arenaer før de unge talentene eventuelt tar steget inn i høyere musikkutdanning. Hele denne kjeden må fungere for at vi skal få fram nye jazzmusikere i verdensklasse – noe Norge heldigvis har klart over tid. Men det er utfordringer: Geografiske skjevheter (tilbudet er ikke likt overalt), sosiale barrierer (økonomi, kjønn, minoritetsbakgrunn kan påvirke deltakelse) og manglende kontinuitet i overgangen mellom nivåer, og selvsagt at stadig flere Musikk- Dans- og Dramalinjer har vært foreslått nedlagt.

Et fåtall musikk- dans- og dramalinjer har tilbud om jazzopplæring. De spesialiserte tilbudene må bygges av sivilsamfunnet og det offentlige i fellesskap. Verken Karin Krog

¹² «Utvalget foreslår at Kulturdirektoratet vurderer å innføre standardiserte og forenklede prosedyrer for rapportering på små tilskudd, for eksempel i form av forenklede skjema eller muntlig rapportering.» - kap. 13, s. 339

¹³ «Utvalget anbefaler å redusere antall forvaltere og ordninger der det er hensiktsmessig, for å forenkle systemet og gjøre det mer oversiktlig for søkere og brukere.» - kap. 13, s. 339

¹⁴ «Utvalget anbefaler at tiltak for talentutvikling og rekruttering i større grad skal bidra til økt kjønnsbalanse og sosial og kulturell bredde. Dette gjelder særlig i instrumentfag og sjangre der enkelte grupper er underrepresentert.» - kap. 13.3, s. 302

¹⁵ «Utvalget påpeker at musikkutdanningene i større grad bør speile den profesjonelle arbeidshverdagen til musikere, og gi studentene kompetanse som er relevant for et arbeidsliv preget av prosjektorganisering og selvstendig næringsvirksomhet.» - kap. 13.3, s. 303

eller Jan Garbarek ble jazzmusikere av å ha én årlig jazzworkshop. Mengdetrening og breddetilbud er nødvendig.

NOUen foreslår at fylkeskommunene tar større ansvar for koordinering av fordypningstilbud i kulturskolen og talentutvikling, og for å ivareta musikklinje-tilbudet i videregående opplæring¹⁶. Dette er forslag vi slutter oss til.

Et godt eksempel på talentutvikling er ungdomsstorband som drives av jazzsentrene og samler unge talenter til seminarer, samspill og konserter. Dette har vært en suksess og mange av utøverne derfra går videre til jazzstudier. Slike tiltak bør bygges ut over hele landet, styrkes og få mer stabile midler. Departementet kan med fordel gi oppdrag til fylkeskommunene om å samarbeide med f.eks. jazzsentrene og Kulturtanken (Den kulturelle skolesekken) for å utvikle regionale initiativ, mentorordninger og lignende innen jazz og beslektede uttrykk.

Samtidig må den nasjonale tilskuddsordningen for barne- og ungdomsensemblar som skal prestere på et høyt kunstnerisk nivå, i dag forvaltet av Kulturtanken, gjøres åpen og søkbar for flere enn de til dels ensartede aktørene som i dag mottar støtte fra denne.

Et annet tiltak Norsk jazzforum vil fremheve, er sommerkurs og jentejazzkurs (nevnt i vårt innspill). Disse retter seg både mot bred rekruttering og mot å få flere jenter inn i jazzmiljøet. Historisk har jazz hatt skjev kjønnsbalanse, med altfor lav andel kvinnelige instrumentalister. Vi har sett en positiv utvikling de siste årene, blant annet takket være egne tiltak som improvisasjonskurs for jenter og rollemodellprosjekter.

Få og svake satsinger og kjønns-ubalanse i rekruttering til ulike instrumenter i både korps, kulturskole og musikklinjer, gjør at jazzfeltet jobber i motbakke. Breddetilbudet i musikkopplæringen må styrkes for å motvirke denne ubalansen.

Rekruttering av kvinner og personer med minoritetsbakgrunn er et langsiktig arbeid som må begynne tidlig i utdanningsløpet. Vi støtter derfor utvalgets anbefaling om at talentprogrammer og utdanningsinstitusjoner intensiverer arbeidet for mer mangfoldig rekruttering¹⁷. Høyere utdanning må på sin side sørge for rom for ulik erfaringsbakgrunn.

Samtidig må også minoriteters musikk få innpass i både breddetiltak, spissede satsinger og i utdanningene. Realkompetanse og høyere musikkutdanning fra land utenfor Europa må regnes med og vektas høyere ved ansettelser, slik at systemet tilføres kompetanse fra hele verdens musikktradisjoner.

Når det gjelder innholdet i utdanningene, er vi enige med utvalget i at det trengs tettere kobling mellom utdanning og arbeidslivet¹⁸. For jazzmusikere betyr dette blant annet opplæring i entreprenørskap, prosjektledelse, markedsføring og teknologi, i tillegg til det rent utøvende. Mange nyutdannede i jazz står overfor en frilanstilværelse der de må skape sine egne jobber og prosjekter. Vi oppfordrer derfor til at jazzutdanningene utvider

¹⁶ «Utvalget foreslår at fylkeskommunene får et tydeligere ansvar for å samordne og utvikle fordypningstilbud i kulturskolen og talentutviklingsprogrammer, samt for å ivareta og videreutvikle musikklinje-tilbudet i videregående opplæring.» - kap. 13.3, s. 302–303

¹⁷ «Utvalget anbefaler at talentprogrammer og utdanningsinstitusjoner intensiverer arbeidet for mer mangfoldig rekruttering til musikkutdanningene og til musikklivet generelt.» - kap. 13.3, s. 303

¹⁸ «Utvalget mener at musikkutdanningene i større grad bør kobles til arbeidslivet, og at samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner, profesjonelle aktører og næringsliv må styrkes for å sikre relevant kompetanse og praksis.» - kap. 13.3, s. 303

pensum med mer nærings- og karrierekompetanse, gjerne i samarbeid med bransjen. Vi slutter oss således til utvalgets anbefaling om å styrke næringskompetanse i høyere musikkutdanning¹⁹.

Til syvende og sist handler talentutvikling om å fange opp og motivere unge talenter der de er. NOUen peker på at skolen er for mange første møte med musikken. Norsk jazzforum vil derfor fremheve betydningen av grunnskolen og DKS (Den kulturelle skolesekken). Vi mener det er viktig at improvisasjon og rytmisk musikk får plass i grunnskolens musikkundervisning, slik at ikke all tid går til notesang og tradisjonell musikkhistorie. Gleden ved å improvisere, eksperimentere og skape selv er ofte det som gjør at noen velger å bli utøvende jazzmusiker/fortsette å musisere. Videre bør jazz og improvisasjon fortsatt være i DKS, slik at barn og unge over hele landet får oppleve levende jazz på sin skole.

Tilråkning - talentutvikling:

- **Styrk talentutviklingsprogrammer** i samarbeid mellom fylkeskommuner, regionale sentre og profesjonelle aktører. Gi fylkene forutsetninger til å kunne ta medansvar for å samordne regionale ensembler for ungdom, workshops, m.m
- **Sats spesielt på inkludering av jenter og minoriteter** i rekrutteringstiltak. Fortsett og utvid ordninger som jentejazzkurs, og vurder øremerking av midler til prosjekter som retter seg mot underrepresenterte grupper.
- **Åpne den nasjonale tilskuddsordningen for barne- og ungdomsensembler på høyt nivå** for flere aktører som samlet kan bidra til mangfold og sjangerbredde. Ordningen må styrkes for å gi plass til flere mottakere.
- **Gjør utdanningene mer arbeidslivsrelevante:** Inkluder entreprenørskap og management i jazzstudiene, i tråd med utvalgets anbefaling²⁰. Involver bransjeaktører i undervisningen (f.eks. Music Norway, festivalarrangører, plateselskaper, erfarne frilansere).
- **Styrk musikkundervisningen i skoleverket:** Følg opp utvalgets poeng om å integrere musikk bredere i utdanningen²¹, slik at improvisasjon og rytmiske uttrykk får nok plass, og elevene møter et flerstemt musikkuttrykk.
- **Mangfold i opptak og ansettelse til høyere utdanning:** Legg press på utdanningsinstitusjonene for å rekruttere bredere, i tråd med utvalgets mangfoldsanbefaling²².

¹⁹ «Utvalget anbefaler å styrke næringskompetansen i høyere musikkutdanning, slik at studentene får bedre forståelse av musikk som yrke og næring, og bedre forutsetninger for å etablere egen virksomhet.» - kap. 13.3, s. 304

²⁰ «Utvalget anbefaler at musikkutdanningene legger større vekt på entreprenørskap, prosjektledelse og management, for å styrke studentenes arbeidslivsrelevans og evne til å etablere egen virksomhet.» - kap. 13.3, s. 304

²¹ «Utvalget anbefaler at musikk får en tydeligere og mer integrert plass i utdanningsløpet, og at opplæringen i større grad omfatter improvisasjon, skapende arbeid og rytmiske uttrykk.» - kap. 13.3, s. 304

²² «Utvalget anbefaler at høyere musikkutdanning arbeider mer systematisk med mangfold i rekruttering og opptak, blant annet gjennom tiltak som forkurs, rekrutteringsstillinger og målrettede program for underrepresenterte grupper.» - kap. 13.3, s. 303–304

Ved å følge opp disse tiltakene kan vi på kort sikt senke terskler og fange opp flere talenter, og på lang sikt oppnå et jazzfelt (og musikkliv) som er både nyskapende og representativt for befolkningen.

4. Eksport og internasjonal satsing

Jazz er en kunstform med iboende internasjonal orientering, og norsk jazz har de siste tiårene markert seg sterkt utenfor landets grenser. Utvalget peker generelt på at musikkfeltet har et nærings- og eksportpotensial som bør anerkjennes tydeligere i politikk og virkemidler²³. Norsk jazzforum deler dette synet. Vi vil fremheve at Norge allerede er en betydelig jazznasjon internasjonalt, med et godt omdømme og etterspurte artister.

Norge er en betydelig jazz-nasjon som strekker seg langt utover egne grenser, og hvor musikerne har hele verden som sin arbeidsplass. Norske jazzmusikere turnerer hyppig i Europa, Asia og Amerika, og samarbeider med internasjonale toppnavn. For eksempel ble Trondheim Jazzorkester invitert av Chick Corea til å opptre sammen med ham under hans 70-årsjubileum i New York, og komponisten/bandlederen Maria Schneider (Grammy-vinner) har valgt å jobbe med Oslo Jazzensemble i flere prosjekter. Bransjefestivalen *Nutshell* på Vestlandet bidrar årlig til å åpne internasjonale dører og styrke internasjonale nettverk for norske jazzmusikere. Slike eksempler viser nivået og nettverkene som er bygget.

Offentlig eksportstøtte og bransjetiltak har gjort dette mulig. Utvalget anbefaler å satse helhetlig på musikk som næring og å gi Innovasjon Norge et tydeligere mandat ift. kreativ næring inkl. musikk²⁴. Vi støtter en slik tverrsektoriell satsing. Imidlertid vil vi påpeke at musikkbransjen har sine særtrekk som skiller seg fra annen eksportindustri. Det handler ofte om eksport av opplevelser og rettigheter fremfor fysiske varer. Utøvere eksporterer seg selv på turne, eller via innspillinger som strømmes globalt. Derfor må virkemidlene tilpasses, slik utvalget er inne på når de mener at innovasjonskravene må tilpasses musikkbransjens særtrekk²⁵.

For jazzfeltet kan tradisjonelle innovasjonsmål være mindre relevante – her handler innovasjon kanskje mer om nye forretningsmodeller, nye måter å nå publikum digitalt, eller kreative samarbeidsprosjekter internasjonalt. Innovasjon Norge og andre næringsfremmende etater bør derfor utvikle egne musikkbransjekriterier, og helst ansette/bruke rådgivere som har bakgrunn fra eller forstår musikkøkonomien innenfra.

Når det gjelder konkrete eksporttiltak, anbefaler utvalget å styrke ordninger som Music Norway og Fond for lyd og bilde²⁶. Dette støtter vi fullt ut. Music Norway spiller en uvurderlig rolle for å legge til rette for eksport gjennom reisestøtteordninger,

²³ «Utvalget peker på at musikkfeltet har et betydelig nærings- og eksportpotensial som bør anerkjennes tydeligere i kulturpolitikken, og at dette potensialet må reflekteres i utforming av virkemidler og støtteordninger.» - kap. 12.2.4, s. 286

²⁴ «Utvalget anbefaler å satse helhetlig på musikk som næring og å gi Innovasjon Norge et tydeligere mandat for å inkludere musikk og øvrige kreative næringer i sitt virkemiddelapparat.» - kap. 12.2.4, s. 286–287

²⁵ «Utvalget understreker at innovasjonskravene i virkemiddelapparatet må tilpasses musikkbransjens særtrekk, der verdiskaping ofte skjer gjennom kunstnerisk innhold, opplevelser og rettigheter snarere enn fysiske produkter.» - kap. 12.2.4, s. 287

²⁶ «Utvalget anbefaler å styrke velfungerende ordninger for eksport og markedsføring av norsk musikk, herunder ordningene i Music Norway og Fond for lyd og bilde.» - kap. 12.2.4, s. 287–288

nettverksbygging og tilgang på arenaer. Skal vi opprettholde denne takten, må Music Norways tilskuddsrammer økes.

Utvalget foreslår også å etablere et opplysningskontor for norsk musikk. Denne idéen er interessant, men mandatet må avklares nærmere. Dersom et slikt senter (som ligner det tidligere Norsk musikkinformasjon MIC, som ble innlemmet i Music Norway), er det om å gjøre at det bygger videre på eksisterende strukturer.

Utvalget nevner behovet for å sikre vekst for selskaper som forvalter musikkrettigheter - både for nasjonal bransjeutvikling og økt eksport²⁷. I jazzfeltet finnes en rekke mindre plateselskaper, management og bookingbyråer som gjør en stor jobb med å formidle norske artister ute. Disse opererer ofte med små marginer og svak kapitalbase. Norsk jazzforum støtter derfor utvalgets idé om å utrede et nasjonalt investeringsfond for musikknæringen²⁸. Et slikt fond kunne f.eks. tilby lavrisikolån. Skal norsk musikk ta større markedsandeler ute, trengs det av og til kapital for å satse og dette kan ikke alltid finnes rom for innenfor dagens tilskudd alene.

Til slutt er det verdt å påpeke at eksport av musikk også er kulturutveksling og kulturpolitikk samt et diplomatisk verktøy. Vi er glade for at Musikkutvalget tenker tverrsektorielt og at Utenriksdepartementets rolle anerkjennes²⁹. Norske jazzmusikere er ofte ambassadører i praksis når de spiller på store utenlandske festivaler. Vi har god erfaring med å samarbeide med ambassader og NORLA/Music Norway om å få norsk jazz presentert. Vi vil derfor støtte alle initiativ som fremmer samarbeid mellom kultur og utenrikstjenesten, f.eks. tydeligere mandat til utenriksstasjonene om å løfte frem norske kunstnere.

Tilråkning - eksport:

- **Oppretthold og øk eksportstøtteordningene** hos Music Norway og Kulturrådet. Konkret bør reisestøttepotten økes i takt med etterspørselen, og det bør avsettes midler til sjangerspesifikke tiltak.
- **Sørg for kompetanse om musikk i Innovasjon Norge og virkemiddelapparatet**, og juster kriteriene for støtteprogrammer slik at musikkprosjekter når opp. Vurder en egen kreativ næring musikksatsing innen Innovasjon Norge.
- **Støtt et opplysningskontor for norsk musikk** – men avklar målgruppen.
- **Utrede og etabler et investeringsfond/tiltak for musikkbransjen**, som kan bidra til skalering av uavhengige selskaper og prosjekter med eksportpotensial.

²⁷ «Utvalget peker på behovet for å sikre vekst for norske selskaper som forvalter musikkrettigheter og musikkinnhold, både for å styrke nasjonal bransjeutvikling og for å øke eksporten av norsk musikk.» - kap. 12.2.4, s. 288

²⁸ «Utvalget foreslår å utrede etableringen av et nasjonalt investeringsfond for musikknæringen, som kan bidra til å styrke kapitaltilgangen for aktører i musikkbransjen.» - kap. 12.2.4, s. 288

²⁹ «Utvalget understreker betydningen av et tverrsektorielt samarbeid i kulturpolitikken og peker særlig på at Utenriksdepartementets rolle i arbeidet med internasjonal kulturutveksling og musikkeksport bør styrkes.» - kap. 12.2.4, s. 288

- **Involver Utenriksdepartementet:** Inkluder musikk i kulturnæringssatsingen under Team Norway; bruk nettverket av utenriksstasjoner til å promotere norsk musikk (showcaser, mottakelser under festivaler, etc.).

Norsk jazz er et sterkt eksportprodukt – men trenger fortsatt offentlige tilrettelegging for å realisere sitt fulle potensial både i og utenfor Norge. Jazzens styrke ligger i samhandlingen mellom profesjonelle og frivillige, mellom lokale scener og internasjonale arenaer. En helhetlig politikk må sikre at dette økosystemet fungerer som et sammenhengende kretsløp – der den frivillige innsatsen, den kunstneriske nyskapingen og de internasjonale ringvirkningene alle sees som deler av samme verdikjede.

5. Likestilling og mangfold

Jazz har historisk sett vært et mannsdominert felt, men det pågår en positiv utvikling mot større kjønnsbalanse og inkludering. Norsk jazzforum ser det som helt sentralt at hele befolkningens talent og skaperevne tas i bruk, og at publikum får speile seg i et mangfold av uttrykk. Utvalget understreker viktigheten av kjønnsbalanse og mangfoldsrepresentasjon i nøkkelroller i musikk institusjonene³⁰, samt behovet for å styrke mangfoldskompetansen i forvaltning og beslutningsorganer³¹. Dette er vi helt enige i.

I jazzfeltet har vi tatt egne grep, bl.a. ved å etablere nettverk for kvinnelige jazzmusikere samt å løfte frem kvinnelige forbilder i ukens Jazzprofil. Likevel er det langt igjen, særlig på instrumentalsiden og i tekniske roller (lydteknikere, produsenter etc. er ofte menn). Vi oppfordrer derfor KUD til å følge opp utvalgets anbefalinger med konkrete krav og insentiver.

Mangfold går ikke bare på kjønn, men også på etnisk og kulturell bakgrunn, funksjonsevne, seksuell orientering m.m. Jazzens historie er i stor grad historien om flerkulturell utveksling, men i Norge i dag er for eksempel musikere med innvandrerbakgrunn underrepresentert på jazzscenen. Her må vi arbeide både fra toppen og bunnen: toppene (institusjoner, booking, styrer) må åpne dørene og være bevisst inkluderende; bunnen (rekruttering, grasrot) må aktivt nå ut til miljøer som ikke tradisjonelt finner veien til jazz.

Utvalget foreslår at offentlige tilskuddsordninger må ivareta mangfold i uttrykk, sjangre, aktører og publikum³². Dette støtter vi også. I praksis kan Kulturdirektoratet f.eks. justere kriteriene sine slik at prosjekter som involverer flerkulturelt samarbeid, eller tiltak som når nye publikumsgrupper, blir positivt vektlagt.

Tilrettelegging og inkludering av personer med funksjonsnedsettelser er også en del av mangfoldsarbeidet. Utvalget foreslår å opprette en ressursgruppe for bedre

³⁰ «Utvalget understreker viktigheten av kjønnsbalanse og mangfoldsrepresentasjon i nøkkelroller i musikk institusjonene, både i kunstneriske og administrative stillinger.» - kap. 13.2.5, s. 294

³¹ «Utvalget anbefaler å styrke mangfoldskompetansen i forvaltningen og i beslutningsorganer på musikkfeltet, slik at ulike perspektiver og erfaringer blir bedre representert i vurderinger og prioriteringer.» - kap. 13.2.5, s. 295

³² «Utvalget foreslår at offentlige tilskuddsordninger må ivareta mangfold i uttrykk, sjangre, aktører og publikum, og legge til rette for bred deltakelse i musikklivet.» - kap. 13.2.5, s. 294

tilrettelegging for mennesker med funksjonsvariasjoner³³, samt å gjennomgå kriterier i støtteordninger for å sikre at de ikke ekskluderer funksjonshemmede utøvere³⁴. Norsk jazzforum støtter dette.

Vi oppfordrer KUD til å ta initiativ (gjern i samarbeid med NAV og Kulturrom) for å kartlegge behovene: Er det tekniske hjelpemidler som kan subsidieres? Trengs det retningslinjer for arrangører om universell utforming backstage? Et slikt arbeid vil være nyttig for hele kulturlivet.

Tilrådning – mangfold:

- **Still krav om mangfold og likestilling:** Knytt økte forventninger til offentlige tilskudd – oppretthold rapportering på kjønnsbalanse og mangfold hos tilskuddsmottakere.
- **Mangfoldskompetanse i forvaltningen:** Sørg for at Kulturdirektoratet og andre har opplæring i ubevisst diskriminering og mangfold, slik utvalget foreslår(*). Inkluder gjerne brukermedvirkning fra minoritetsaktører i utforming av ordninger.
- **Universell utforming og inklusjon:** Opprett den foreslåtte ressursgruppen for funksjonsvariasjon. Påskynd utbedring av konsertlokalers tilgjengelighet gjennom Kulturrom og andre støtteordninger.

6. Rettighetsforvaltning

Dette er et område i rask endring og utvalget adresserer to svært aktuelle problemstillinger om strømmeøkonomien og kunstig intelligens (KI).

Anbefalingen om å utrede innføring av uoverdragelige vederlagsrettigheter for bruk i strømmetjenester og ved AI-trening er kanskje noe av det viktigste i hele NOUen om en ser musikklivet under ett. Norsk jazzforum kan ikke understreke sterkt nok hvor viktig det er å finne løsninger for rettferdig vederlag i den digitale musikkøkonomien. I dag er situasjonen at selv millionavspillinger på Spotify gir forsvinnende lav inntekt til utøvende musikere og opphavere. Grunnen er delvis at strømmemodellen ikke har en egen vederlagskomponent slik fysiske medier og radio har (via Gramo/TONO), og delvis at de fleste artister har måttet overlate sine rettigheter til plateselskap for å i det hele tatt bli distribuert. En uoverdragelig vederlagsrett vil kunne sikre at utøvere får en direkte mikrobetaling per strømming, uavhengig av kontraktene de har inngått.

Tilsvarende for KI: dersom tech-selskaper trener sine algoritmer på musikkopptak, bør det utløse et vederlag til de berørte kunstnerne/rettighetshaverne. Vi oppfordrer Kulturdepartementet til å ta lederskap i dette spørsmålet på nordisk og europeisk nivå. Norge har muligheten til å gå foran med et godt eksempel og samtidig påvirke EU-reguleringer. KUD må prioritere denne utredningen og lovarbeidet raskt, helst i

³³ «Utvalget foreslår å opprette en ressursgruppe som skal bidra til bedre tilrettelegging for mennesker med funksjonsvariasjoner på musikkfeltet, og som kan gi råd til forvaltningen og sektoren om universell utforming og inkludering.» - kap. 13.2.5, s. 296

³⁴ «Utvalget anbefaler å gjennomgå kriteriene i eksisterende støtteordninger for å sikre at de ikke virker ekskluderende for utøvere med funksjonsnedsettelse.» - kap. 13.2.5, s. 296

inneværende stortingsperiode, slik at dette ikke løper fra oss. Vi registrerer at utvalget omtaler KI som neste tiårs store rettighetsflope³⁵.

Et annet aspekt av opphaveres rettigheter er rimelig betaling. Utvalget foreslår å utvikle kompetanse og kunnskapsgrunnlag for å sikre rimelig betaling, i samarbeid mellom myndigheter, organisasjoner og partene i arbeidslivet³⁶. Dette støtter vi, men her vil vi også etterlyse mer handlingsorienterte tiltak. For eksempel kunne myndighetene gå i dialog med kunstnerorganisasjonene (som Creo, GramArt m.fl.) om hvordan standardkontrakter, minstesatser og hva som egentlig ligger i begrepet rimelig vederlag og hva som avgjør prisfastsettelsen for kundene.

Tilråding – rettighetsforvaltning:

- **Uoverdragelig vederlagsrett:** Fullfør utredningsarbeidet så snart som mulig med sikte på en modell for KI-vederlag³⁷.
- **Sikre rettigheter ved KI:** Inntil videre, utgi retningslinjer for god skikk ved AI-trening på åndsverk, i påvente av lov. Norge bør også ta en aktiv rolle i UNESCO/WIPO-diskusjoner om AI og opphavsrett.
- **Trygging av opphavsrett:** En styrket kulturpolitikk som motvekt til global plattformisering, slik utvalget tar til ordet for³⁸.

7. Sosiale rettigheter

Menon-rapporten om pengestrømmene i musikkfeltet anslår at av 6,4 mrd kroner som musikkfeltet genererte i 2023 (inkludert offentlige støtte og all omsetning), så endte kun rundt 3,5 mrd opp hos opphavere og utøvere – og etter fradrag for deres utgifter satt de samlet igjen med ca. 2,5 mrd i disponibel inntekt før skatt³⁹ - dette fordelt på tusenvis av kunstnere er beskjedent. Her kan departementet ta en langt tydeligere rolle ovenfor Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Et gjennomgående trekk ved jazzfeltet – og mange andre kunstneriske felt – er at utøverne ofte er selvstendig næringsdrivende frilansere med såkalt lappeteppeøkonomi⁴⁰. De setter sammen inntekten sin av konserthonorarer, prosjektmidler, kanskje litt vederlag, undervisningsoppdrag, og i perioder annen jobb. Dette gir frihet og fleksibilitet,

³⁵ «Utvalget omtaler kunstig intelligens som neste tiårs store rettighetsflope, og peker på behovet for å sikre at opphavere og utøvere får rimelig vederlag når musikk brukes i utvikling av KI-systemer.» - kap. 12.2.5, s. 288)

³⁶ «Utvalget foreslår å utvikle kompetanse og kunnskapsgrunnlag for å sikre rimelig betaling til kunstnere, i samarbeid mellom myndigheter, organisasjoner og partene i arbeidslivet.» - kap. 12.3.3, s. 297

³⁷ «Utvalget anbefaler å utrede innføring av uoverdragelige vederlagsrettigheter for strømmetjenester og for bruk av musikk i trening av kunstig intelligens.» - kap. 12.2.5, s. 288

³⁸ «Utvalget peker på behovet for en styrket og helhetlig kulturpolitikk som kan fungere som en motvekt til den globale plattformiseringen av musikkfeltet, og sikre at nasjonale aktører og rettighetshavere ikke svekkes i møte med internasjonale kommersielle aktører.» - kap. 12.2.5, s. 289

³⁹ Menon Economics, *Pengestrømmer og verdikjeder i musikkfeltet*, rapport 10/2025, - s. 8

⁴⁰ «Utvalget viser til at mange kunstnere og musikere har en såkalt lappeteppeøkonomi, der inntektene settes sammen av mange ulike kilder som undervisning, prosjektstøtte, frilansoppdrag og vederlag.» - kap. 12.3.1, s. 295

men det kommer med en pris ved at mange faller utenfor de tradisjonelle velferdsordningene.

Norsk jazzforum er derfor svært glad for at utredningen tar opp behovet for å sikre bedre sosial trygghet for selvstendig næringsdrivende musikere. Utvalget foreslår konkret å utrede en pensjonsordning for selvstendig næringsdrivende musikere⁴¹ og å øke kompetansen og sikre konsistent saksbehandling i NAV for personer med lappeteppeøkonomi⁴².

Dagens situasjon er til dels uholdbar: Musikers pensjonssparing er som regel minimal, ettersom de verken har tjenstepensjon fra arbeidsgiver eller klarer å sette av midler til pensjon selv. Mange ender opp med lav minstepensjon som eldre. Dette er et strukturproblem som krever strukturelle løsninger – frilansere på kulturfeltet må få tilsvarende mulighet til pensjonsopptjening som andre. En pensjonsordning kan f.eks. være en kollektiv ordning der staten går inn og matcher et beløp årlig pr. registrert næringsdrivende kunstner.

NAV-problematikken er kanskje enda mer akutt: Vi hører jevnlig om medlemmer som opplever at NAV ikke forstår deres inntektssammensetning. En musiker kan veksle mellom næringsinntekt, lønnsinntekt fra timevikariat, og stipend (som verken er det ene eller det andre). Når de da trenger sykepengar, foreldrepenger eller dagpenger, oppstår det forvirring og i verste fall avslag på feil grunnlag. Utvalget foreslår å bedre NAVs rådgivningstjenester om hvilke ordninger som gjelder, beregningsgrunnlag og kombinasjon av ytelser⁴³.

Videre er utøvende kunst ofte sesongpreget (festival-sommer, julekonserter, osv.), som gir store svingninger. NAVs system bør i større grad akseptere gjennomsnittsberegninger over lengre perioder for denne gruppen.

Et annet viktig velferdstiltak er rett til sykepengar og foreldrepenger. Selvstendig næringsdrivende har i dag begrenset sykestrygd (må tegne frivillig tillegg for å få mer enn 80% dekning fra dag 17). Her mener vi at kulturfrilansere burde få bedre vilkår – de er en sårbar gruppe uten arbeidsgiver som kan tilrettelegge ved sykdom.

Tilråddning – sosiale rettigheter

- **Pensjonsreform for kunstnere:** Sett i gang utredningen av pensjonsordning for selvstendig næringsdrivende musikere. Denne bør minst sikre at frilansmusikere får en grunnpensjon utover minstenivå.
- **NAV-tiltak:** Utarbeid sammen med AID et kompetanseprogram for NAV-veiledere om kulturarbeideres inntektsmønstre. Opprett eventuelt egne kontaktpersoner/eksperter på kunstnerøkonomi i NAV. Sørg for at regelverket (rundskriv) tydeliggjør hvordan kombinasjonsinntekt skal håndteres.

⁴¹ «Utvalget foreslår å utrede en pensjonsordning for selvstendig næringsdrivende kunstnere.» - kap. 12.3.4, s. 298

⁴² «Utvalget anbefaler å styrke kompetansen i NAV om kunstneres arbeidsformer og kombinasjonsinntekter, og å sikre mer konsistent saksbehandling for personer med lappeteppeøkonomi.» - kap. 12.3.4, s. 298

⁴³ «Utvalget foreslår å bedre NAVs rådgivningstjenester for kunstnere, blant annet når det gjelder informasjon om hvilke ordninger som gjelder, beregningsgrunnlag og kombinasjon av ytelser.» - kap. 12.3.4, s. 298)

- **Bedre sykepengeordning:** Vurder å gi selvstendig næringsdrivende kunstnere rett til 100% sykepenger etter kortere ventetid enn 16 dager, og sykepenger må beregnes ut fra faktisk inntekt, i næring og lønn, over tid.
- **Justering av foreldrepenger:** Mange musikere har opplevd å få foreldrepenger beregnet på lave næringsinntektsår. NAV bør kanskje se på en ordning med å ta gjennomsnitt av flere år, eller gi et minstegulv for kulturfrilansere basert på næringsgrad.

Et inkluderende musikkliv fordrer at man ikke trenger privat økonomisk trygghet for å delta – det offentlige må levere en grunnmur av velferd. Vi er glade for at NOUen så tydelig anerkjenner dette⁴⁴.

8. Samordning av musikkpolitikken

Musikktutvalget legger i sin rapport stor vekt på behovet for en helhetlig og tverrsektoriell musikkpolitikk, hvor ulike forvaltningsnivåer og departementer spiller på lag⁴⁵. Norsk jazzforum deler denne oppfatningen. Den offentlige innsatsen på musikkfeltet er i dag fordelt på en rekke instanser – Kulturdepartementet med Kulturdirektoratet/Kulturrådets ordninger, andre departementers programmer (utdanning, næring, helse), fylkeskommuner, kommuner osv. Systemet er omfattende, men som Telemarksforsknings rapport (Kakofoni og samklang) påpeker: mye av dagens virkemiddelapparat er et resultat av historisk lag-på-lag-politikk, som mangler koordinering og helhetstenkning (og derav sedimentær kulturpolitikk).

Norsk jazzforum vil sterkt oppfordre Kulturdepartementet til å følge opp forslaget om å styrke koordineringen av musikkpolitikken nasjonalt. Utvalget anbefaler å etablere et koordinerende ledd i Kultur- og likestillingsdepartementet for musikkpolitikken. Dette mener vi er fornuftig. Et slikt koordinerende organ/enhet kan for eksempel ha ansvar for å samle trådene på tvers av departement (kultur, næring, utdanning, kommunal, helse, utenriks) og på tvers av forvaltningsnivå (stat-fylke-kommune). Muligens kan Kulturrådet/Kulturdirektoratet få et utvidet mandat her, eller man kan opprette et musikkpolitisk råd tilknyttet departementet med representanter fra ulike sektorer. Viktig er det uansett at noen ser helheten og påser at ikke musikkfeltet faller mellom stoler.

En annen viktig dimensjon er regionaliseringen. Etter regionreformen har fylkeskommunene fått større ansvar for kulturutvikling. Vi ser store potensialer dersom fylkene engasjerer seg i musikk – jfr. at utvalget foreslår at fylkene bør styrke koblingen mellom musikk og andre politikkområder som helse, miljø, næring⁴⁶. Fylkeskommunene kan i kraft av sin planleggingsrolle løfte fram musikk i regionale planer for kultur, folkehelse og næring. Vi anbefaler at KUD gir tydelige signaler om dette gjennom tildelingsbrev og dialog med KS/landsmøter.

⁴⁴ «Utvalget understreker at et bærekraftig og inkluderende musikkliv forutsetter et velfungerende velferdssystem, der kunstnere ikke er avhengige av privat økonomisk trygghet for å kunne delta og virke.» - kap. 12.3.4, s. 297–298

⁴⁵ kap. 13.5, s. 341

⁴⁶ «Utvalget foreslår at fylkeskommunene bør styrke koblingen mellom musikk og andre politikkområder som helse, miljø, utdanning og næring, for å synliggjøre musikkens samfunnsverdi og tverrsektorielle potensial.» - kap. 13.5, s. 342

Telemarksforsknings rapport viser at all politikk kan påvirke musikkfeltet, og at man må avgrense for å få oversikt. Vi tolker utvalgets helhetlige tilnærming som et ønske om å definere musikkpolitikken bredere enn før. Norsk jazzforum støtter dette. For vår del merker vi f.eks. at arbeids- og velferdspolitik, skattepolitikk og utdanningspolitikk ofte har like stor innvirkning på våre medlemmers hverdag som rene kulturtiltak. Derfor er vi glade for at utvalget henvender seg til flere sektorer med sine anbefalinger. Samtidig må vi unngå at ansvaret pulveriseres. Her har KUD en lederrolle i å samle de andre departementene om en felles strategi for utviklingen av musikkpolitikken.

Musikkpolitikken bør i større grad kobles til folkehelse- og utdanningspolitikken, i tråd med de tverrsektorielle målene i Kulturloven. Musikkens bidrag til livskvalitet, inkludering og læring bør synliggjøres og utnyttes bedre i samarbeid mellom kultur-, helse- og utdanningssektoren.

Tilråkning – helhetlig musikkpolitikk:

- **Etabler et nasjonalt musikkpolitisk koordineringsorgan** under KUD. Gi det mandat til å følge opp NOU-tiltakene på tvers av sektorer og nivåer. Organet kan gjerne inkludere representanter fra kultursektoren, næringssektoren, utdanning og sivilsamfunnet for å sikre bred forankring.
- **Lag en tverrdepartemental handlingsplan** for musikkfeltet 2025–2030. Inkluder konkrete tiltak for utdanning (UFD), næring (NFD), helse (HOD), kommunal (KDD) og utenriks (UD) i samarbeid med KUD. Ha klare mål og evalueringspunkter,
- **Styrk fylkeskommunenes rolle:** Be fylkene utarbeide regionale musikkplaner som del av deres kulturplan, og gi dem ansvar for samordning av talentutvikling, regionale spillesteder og musikk i skolen⁴⁷.
- **Evaluerings og kunnskap:** Følg utvalgets anbefaling om å oppdatere kunnskapsgrunnlaget kontinuerlig⁴⁸ slik at det politikkutviklingen hele tiden blir et svar på nye utviklingstrekk i musikken, jazzen og samfunnet.

Norsk jazzforum mener NOU 2025:7 *Musikklandet* tegner opp en visjonær og nødvendig kurs for fremtidens musikkpolitikk. Vårt hørings svar har søkt å underbygge utvalgets anbefalinger med våre perspektiver fra jazzfeltet, samt påpeke noen utfyllende tiltak der vi ser behov. Overordnet vil vi forsterke utvalgets konklusjon om at musikkpolitikken må løftes opp og sees i sammenheng på tvers av sektorer – musikk er både kunst og næring, både frivillighet og profesjon, både lokalt forankret og internasjonalt rettet.

Denne kompleksiteten er en styrke dersom politikken er koordinert, men kan bli en svakhet dersom ingen tar helhetsansvar. Vi ber Kulturdepartementet om å ta den lederrollen utvalget etterlyser, slik at vi får en flerstemt musikkpolitikk som har rom for alle de toner som musikklandet kan skape.

⁴⁷ «Utvalget anbefaler at fylkeskommunene får et tydeligere ansvar for å samordne arbeidet med musikk i regionene, herunder talentutvikling, regionale spillesteder og musikk i skole og utdanning, og at dette arbeidet forankres i regionale musikk- eller kulturplaner.» - kap. 13.5, s. 342

⁴⁸ «Utvalget anbefaler at kunnskapsgrunnlaget for musikkpolitikken oppdateres kontinuerlig, slik at politikkutviklingen kan bygge på oppdatert innsikt i utviklingstrekk i musikkfeltet og i samfunnet for øvrig.» - kap. 13.5, s. 343)

Med vennlig hilsen

Norsk jazzforum

Nordnorsk jazzsenter

Midtnorsk jazzsenter

Vestnorsk jazzsenter

Sørnorsk jazzsenter

Østnorsk jazzsenter